

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 152/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 4/2020 z 20. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti veci

1. Ústavnému súdu bola 23. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Tdo 4/2020 z 20. februára 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 74/2019-479 z 8. októbra 2019 (ďalej aj „rozhodnutie krajského súdu“) uznaný vinným zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) a iných po tom, čo krajský súd zrušil rozsudok Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 T 27/2018 z 11. júna 2019. Najvyšší súd svojím napadnutým rozhodnutím odmietol sťažovateľom podané dovolanie podľa § 382 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

II. Argumentácia sťažovateľa

3. Argumentácia sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti sa koncentruje na postup najvyššieho súdu, ktorý svojím napadnutým rozhodnutím nepovažoval za opodstatnené sťažovateľom podané dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda, že v konaní pred krajským súdom došlo k porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu, a to zásadným spôsobom. Porušenia práva sťažovateľa na obhajobu zásadným spôsobom sa mal dopustiť krajský súd tým, že sťažovateľa uznal za vinného z trestného činu podľa prísnejšej právnej kvalifikácie, než z ktorého ho uznal vinným súd prvého stupňa. Okresný súd rozsudkom č. k. 1 T 27/2018 z 11. júna 2019 uznal sťažovateľa vinným z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, 3 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 písm. a) Trestného zákona a uložil mu podmienený trest odňatia slobody vo výmere 2 rokov so skúšobnou dobou na 2 roky, kým krajský súd v rozsudku č. k. 1 To 74/2019-749 z 8. októbra 2019 uznal sťažovateľa vinným zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 písm. a) Trestného zákona a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov nepodmienečne.

3.1. Sťažovateľ k nastolenej právnej otázke polemizoval s právnym názorom najvyššieho súdu, ktorý považoval za dostačujúce to, že sťažovateľ bol upozornený na možnosť posúdiť skutok podľa prísnejšej právnej kvalifikácie počas konania hlavného pojednávania a v odvolaní prokurátora, a za daných okolností osobitne prostredníctvom súdu označenej za prílišný formalizmus a nastolil otázku, *„čo má byť v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti na tom, keď sa obvinený v trestnom konaní spoľahne na to, že sa procesné predpisy v ich jasnom znení budú náležite dodržiavať a podľa toho sa v rámci svojej obhajoby (napr. aj z hľadiska návrhov na vykonanie dokazovania) aj zariadi? V trestnom konaní predsa nemožno aplikovať takéto extenzívny výklad na úkor práv obvineného. Tu treba totiž prihliadnuť na ratio legis, v tom zmysle, že čo sa vlastne znením § 284 ods. 2 TP sleduje?“*. Sťažovateľ je toho názoru, že účelom právnej úpravy podľa § 284 ods. 2 Trestného poriadku je garancia nemožnosti odsúdenia za skutok v prísnejšej právnej kvalifikácii, ako ho kvalifikovala obžaloba, dovedy kým súd, ktorý meritórne o obžalobe rozhoduje, na takúto možnosť obžalovaného neupozorní, pričom nie je relevantné, či a kedy si prokurátor svoju navrhovanú kvalifikáciu rozmyslí a že obhajoba mohla na toto jeho „rozmyslenie si“ reagovať a keď tak neučinila, tak už nie je potrebné dodržať zákonnú notifikačnú povinnosť súdu plynúcu z § 284 ods. 2 Trestného poriadku.

3.2. Na tento kľúčový argument nadväzuje aj ďalšia argumentačná námietka sťažovateľa spočívajúca v tom, že dôsledkom ignorácie postupu krajského súdu dôsledne podľa § 284 ods. 2 Trestného poriadku je aj nezapočítanie ďalšej poľahčujúcej okolnosti v trestnej veci sťažovateľa podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, a to priznania sa k trestnému činu, keďže obsahová náplň tejto okolnosti predpokladá priznanie sa obvineného z trestného činu nielen ku skutku, ale aj k jeho právnej kvalifikácii. V danom prípade tak sťažovateľ nemohol učiniť v plnom rozsahu, keďže nemohol predpokladať sprísnenie právnej kvalifikácie. Teda priznanie sťažovateľa k spáchaniu skutku s miernejšou právnou kvalifikáciou znamenalo prevažujúci pomer poľahčujúcich okolností nad priťažujúcimi, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo aj pri ukladaní sankcie za spáchanie trestného činu. V prípade sprísnenia právnej kvalifikácie skutku ako zločinu bol prejav vôle

sťažovateľa spočívajúci v priznaní sa ku skutku nedostatočný pre jeho posúdenie podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, keďže sa nevzťahovalo/ho nebolo možné vzťahovať aj na sprísnenú právnu kvalifikáciu skutku s jeho dôsledkom v podobe výšky trestnoprávnej sankcie.

3.3. Napokon sťažovateľ namieta/spochybňuje prísnejšiu trestnoprávnu kvalifikáciu skutku a tvrdí, že je „nelogické vychádzať z toho, že som vedel, alebo mal vedieť, že dôjde k súhrnu takých okolností, v dôsledku ktorých nastane takýto škodlivý následok, teda že poškodený padne zrovna na zem a na také podložie, a zrovna takou časťou hlavy, že si privodí tak vážne zranenia.“. Sťažovateľ teda polemizuje s právnym názorom krajského súdu podporeným aj právnym názorom najvyššieho súdu o tom, že mal v rovine nepriameho úmyslu byť uzrozumený o tom, že dôsledkom jeho útoku na poškodeného môže byť aj vznik ťažkej ujmy na zdraví, keďže tá vznikla až pri páde poškodeného na zem a nebola zo strany sťažovateľa ako páchatel'a skutku iniciovaná jeho konaním. Podľa sťažovateľa „Porušovateľ žiadnym spôsobom nerozlišuje skutočnosť, že existuje právne relevantný rozdiel medzi následkom spôsobeným úderom a následkom spôsobeným pádom, ktorý nasledoval po údere. Ťažká ujma bola spôsobená až pádom, ktorý vznikol ako následok úderu - čiže poškodený nebol úmyselne zvalený. Z uvedeného teda vyplýva, že moje úmyselné zavinenie sa nemohlo vzťahovať aj na následok a ani na účinok na hmotnom predmete útoku.“. Sťažovateľ je presvedčený, že k vzniku ťažkej ujmy na zdraví došlo stratou rovnováhy poškodeného a jeho pádom na zem a úderom o tvrdú podložku, pričom tento následok nebol pokrytý jeho úmyslom ako páchatel'a skutku, ku ktorému sa priznal. V tomto smere sťažovateľ odkazuje aj na ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej je zranenie spôsobené pádom, ktorý je následkom útoku, pokryté nedbanlivostnou formou zavinenia, a nie úmyslom.

4. Na podklade predostretej argumentácie sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vo veci samej takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a právo nebyť stíhaný a pozbavený osobnej slobody inak ako z dôvodov a spôsobom ako to ustanovuje zákon podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.02.2020 v konaní vedenom pod 5 Tdo/4/2020, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.02.2020 v konaní vedenom pod 5 Tdo/4/2020 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 1.000,- Eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

III. Posúdenie vecí ústavným súdom

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti prezentoval tri sťažnostné námietky.

6.1. V prvej namieta ignoráciu § 284 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý stanovuje povinnosť súdu oboznámiť obžalovaného so zmenou právnej kvalifikácie skutku podľa prísnejšieho ustanovenia zákona (Trestného zákona), než bol posúdený prokurátorom v podanej obžalobe, najneskôr pred vyhlásením dokazovania za skončené, krajským súdom a napokon aj najvyšším súdom, ktorý ním podané dovolanie pre dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

6.2. V rámci druhej námietky sťažovateľ poukazuje na dopad tohto postupu na právne posúdenie výšky uloženej sankcie za trestný čin, z ktorého bol uznaný vinným v dôsledku nemožnosti použitia poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, keďže priznanie sa k trestnému činu sa vzťahuje aj na právne posúdenie skutku, nielen na skutok samotný (rozumej konanie vo vonkajšom materiálnom svete a vzťah obvineného k tomuto konaniu).

6.3. V tretej rovine spochybňuje právne závery krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu o tom, že mal v rovine nepriameho úmyslu byť uzročený aj so zraneniami, ktoré poškodený utrpel v dôsledku jeho útoku, teda, že sa jeho úmysel vzťahoval aj na zranenia poškodeného.

III.1. Uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5 Tdo 4/2020 z 20. februára 2020:

III.1.1. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí k prvej námietke sťažovateľa uviedol:

7. «... najvyšší súd upozorňuje, že návrh na zmenu právnej kvalifikácie prokurátor predniesol na treťom hlavnom pojednávaní 5. marca 2019, keď poukázal (hlavne) na medzičasom ustálený presný opis okolností spáchaného skutku (č. l. 370). Na šiestom hlavnom pojednávaní 11. júna 2019 bol vyhlásený odsudzujúci rozsudok [pozn. ktorý bol ešte v súlade s pôvodným obžalobným návrhom založený na právnej kvalifikácii podľa § 156 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák.], proti ktorému podal prokurátor 12. júna 2019 odvolanie, ktoré - vrátane podrobného odôvodnenia z 24. júna 2019, bolo obvinenému a jeho obhajcovi doručené 29., resp. 24. júla 2019 (č. l. 392, 414, 420, 424). Sprísnenia právnej kvalifikácie skutku sa dožadovala aj prokurátorka Krajskej prokuratúry Nitra na verejnom zasadnutí krajského súdu z 8. októbra 2019 (č. l. 471 - 472). Za týchto okolností v žiadnom prípade nemožno tvrdiť, že by vyhláseniu napadnutého rozhodnutia „nič nesignalizovalo“, resp. že by obhajoba s takouto (prísnejšou) alternatívou posudzovania skutku nemohla počítat' (k tomu vid' úvahy z rozsudku ESLP vo veci Mattei proti Francúzsku z 19. decembra 2006, č. 34043/02; § 36). Naopak, keďže podstata odvolania prokurátora (ako ktorejkoľvek inej procesnej strany) vždy spočíva v jeho nesúhlase so skutkovými alebo právnymi závermi súdu prvého stupňa, bolo by príliš formalistické, ak by dovolací súd skonštatoval zásadné porušenie práva na obhajobu len preto, že odvolací súd obvineného neupozornil,

že odvolaniu prokurátora (v časti, týkajúcej sa prísnejšej právnej kvalifikácie) vlastne môže vyhovieť. Uvedené platí o to viac, že obhajoba nemala k dispozícii len päť pracovných dní, aby sa na prípadnú zmenu právnej kvalifikácie mohla pripraviť (druhá veta § 284 ods. 2 Tr. por.), ale k dispozícii mala viac ako sedem mesiacov (k tomu viď právne úvahy z rozsudku ESLP vo veci *Khatchadourian proti Belgicku* z 12. januára 2010, č. 22738/08).

Tento časový priestor obvinený, resp. jeho obhajca aj využil, keď argumentáciu prokurátora už v priebehu hlavného pojednávania z 5. marca 2019, počas záverečnej reči zo 6. júna 2019, ale aj priamo na verejnom zasadnutí z 8. októbra 2019 aktívne rozporoval, argumentujúc, že nemohol predsa predpokladať, že poškodený spadne tak nešťastne, že to bude mať za následok ťažkú ujmu na zdraví (č. l. 371, 390, 472). Aj samotný obvinený sa v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom vyjadroval v tom zmysle, že poškodenému takéto zranenia spôsobiť nechcel (č. l. 50, 293), dokonca do konania predložil odborné vyjadrenie [REDAKOVANÉ] (č. l. 301 - 320), v ktorom aj ich samotnú existenciu spochybnil (pozn. v tomto smere obhajoba avizovala, že predloží aj znalecký posudok, ktorý ale napokon nedodala; č. l. 370 - 371, 388). Popísané okolnosti jednoznačne nasvedčujú tomu, že obhajoba mala čas a priestor, aby sa s „hroziacou zmenou právnej kvalifikácie“ vysporiadala a v tomto smere aj podnikala konkrétne kroky, keď sa k tejto zmene vyjadrovala, predkladala dôkazy, vypočúvala svedkov atď. (č. l. 294, 296), (pozn. v rozsudku ESLP vo veci *Tsaggarakis proti Grécku* z 10. septembra 2009, č. 45136/06, súd zobral do úvahy hlavne to, že obhajoba mala možnosť na zmenu právnej kvalifikácie reagovať ešte počas odvolacieho konania). Napokon obhajoba sa opakovane - a to aj v čase, keď jej boli známe úvahy prokurátora, vyjadrila, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania (č. l. 389,472).»

III.1.2. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí k druhej námietke sťažovateľa uviedol:

7.1. «... dovolací súd zdôrazňuje, že pre započítanie tejto okolnosti sa vyžaduje priznanie úplné, týkajúce sa všetkých skutkových okolností, ktoré sú kvalifikačným momentom súdom použitej právnej kvalifikácie (R 15/2015). Ak teda krajský súd vo svetle vykonaného dokazovania zmenil právnu kvalifikáciu (čo, ako bolo vysvetlené vyššie, obhajoba mohla a mala prezumovať) a priznanie obvineného sa netýkalo subjektívnej stránky trestného činu, potom súd postupoval správne, keď túto poľahčujúcu okolnosť vylúčil. Rozhodným pre posúdenie „úplnosti“ priznania páchatel'a nie je totiž skutok tak, ako si ho v prípravnom konaní ustálili orgány činné v trestnom konaní, ale tak ako si ho právoplatne (samozrejme, s rešpektovaním zásady zachovania totožnosti skutku), na podklade vykonaného dokazovania ustálili súdy. V opačnom prípade by bolo možné túto okolnosť priznať napríklad aj páchatel'ovi, ktorý sa doznal a oľutoval, že poškodeného okradol, hoci na hlavnom pojednávaní by vyšlo najavo, že v úmysle zmocniť sa jeho veci použil aj násilie, a teda v skutočnosti ho olúpil.

Pokiaľ ide o vyjadrenie obvineného, že popísaným postupom krajského súdu mu bola odňatá možnosť sa ku skutku priznať a úprimne ho oľutovať, najvyšší súd (nielen) vo svetle prokurátorom uvádzaných námietok (obvinený sa poškodenému do dnešného dňa neospravedlnil, ani nevykonal žiadne iné kroky, ktoré by následky spôsobeného trestného činu mohli zmierniť, v konaní sa vyjadroval alibisticky, keď sa na jednej strane ku skutku formálne doznával a ľutoval ho a na strane druhej nedal vyhlásenie podľa § 257 Tr. por., vo výpovediach uvádzal, že bol vyprovokovaný, bitku začal poškodený, len sa bránil a poškodenému ani nebola spôsobená taká ťažká ujma na zdraví, ako sa uvádza; č. l. 292,293, 296, 472), považuje tento argument za vyslovenú špekuláciu. Obvinený sa kedykoľvek v priebehu prípravného, ako aj súdneho konania mohol ku skutku (tak, ako sa naozaj

odohral) priznať a úprimne ho oľutovať, a to aj po tom, ako prokurátor začal aktívne presadzovať zmenu právnej kvalifikácie. Ak tak neučinil a z vykonaného dokazovania vyplynuli čiastočne odlišné skutkové závery, ktoré sa pretavili do prísnejšej právnej kvalifikácie, potom túto okolnosť nemožno hodnotiť ako pochybenie súdov.

Okrem toho medzi samotnou výškou trestu a nepriznaním okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. neexistuje priama príčinná súvislosť (pozn. k tomu vid' aj § 371 ods. 5 Tr. por.). Keďže trest, ktorý bol obvinenému [REDAKOVANÉ] uložený, zodpovedá trestnej sadzbe za zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Tr. zák. a na jeho celkovú výmeru mali podľa § 34 a nasl. Tr. zák. vplyv aj mnohé iné okolnosti (pozn. rozmer individuálnej a generálnej prevencie, resocializačná funkcia, morálne odsúdenie páchatel'a, spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohútko, osoba páchatel'a, jeho pomery a možnosť nápravy atď.), úvahy o tom, že v prípade započítania okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. (ktoré, ako bolo naznačené vyššie, sú nepresvedčivé tak vo vzťahu k priznaniu, ako aj vo vzťahu k vyjadrenej ľútosťi) by mu bol uložený nižší trest, majú len hypotetický charakter. Na podklade týchto skutočností dovolací súd uzatvára, že v postupe krajského súdu síce došlo k porušeniu práva na obhajobu, ale toto - s ohľadom na vyššie popísané okolnosti, nemalo charakter zásadného porušenia.»

III.1.3. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí k tretej námietke sťažovateľa v prvom rade zdôraznil, že nie je súdom skutkovým a že je viazaný skutkovými zisteniami, ku ktorým dospeli súdy nižšieho stupňa, ktoré nemôže ani meniť, ani dopĺňať z dôvodu nemožnosti ich preskúmania vlastným vykonaným dokazovaním. V ďalšom k tejto námietke uviedol:

7.2. «... skutková veta napadnutého rozsudku zodpovedá zvolenej právnej kvalifikácii podľa § 155 ods. 1 Tr. zák. (podľa skutkovej vety obvinený k poškodenému „pristúpil zo strany a päťou ho udrel veľkou intenzitou do oblasti tváre...“, pričom poškodený prišiel o čuch, má poškodený mozog a od 5. novembra 2017 do 28. februára 2018 bol závažným spôsobom obmedzený na obvyklom spôsobe života) a úvahy, ktoré obvinený [REDAKOVANÉ] v tomto smere predostiera (pozn. hlavne o tom, že nemohol predpokladať ako poškodený dopadne na zem a tento jeho úmysel nemožno vyvodiť ani s ohľadom na to, že v minulosti absolvoval tréning bojových umení, resp. že už v minulosti sa dopustil obdobnej trestnej činnosti), sa týkajú hodnotenia skutkového stavu, do ktorého dovolací súd s ohľadom na § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. časť za bodkočiarkou zasahovať nemôže.

I napriek tomu najvyšší súd len kvôli úplnosti dodáva, že rozhodnutia, na ktoré poukazuje, sú založené na čiastočne odlišných skutkových okolnostiach. V trestnej veci vedenej na Krajskom súde v Trnave páchatel' poškodeného udrel otvorenou dlaňou do tváre, aby tento následne spadol na zem a zlomil si členok, v trestnej veci vedenej na Krajskom súde v Prešove nedošlo k spôsobeniu ťažkej ujmy na zdraví tak, ako to predpokladá § 123 ods. 4 Tr. zák., v trestnej veci vedenej na Krajskom súde v Nitre išlo taktiež „len“ o úder dlaňou (pozn. zo skutku tiež nevyplýva, že by útok mal byť vedený zo strany, ako v posudzovanom prípade), a napokon v prípade konania vedeného na Krajskom súde v Košiciach poškodený bol v čase spáchania skutku v stave ťažkej opitosti - cca 3,6 ‰ a po údere hlavou narazil na hranu schodu.»

III.2. Všeobecné judikatúrne východiská:

8. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

8.1. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

8.2. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

10. Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde, ako aj pod tento článok spadá právomoc súdov rozhodnúť o oprávnenosti trestného obvinenia proti konkrétnej osobe. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. V tomto smere toto ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, ktorého je právo na prístup k súdu (teda právo zahájiť konanie pred súdom) len jedným z jeho aspektov (Golder proti Spojenému kráľovstvu). K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prerokovanie veci [rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, bod 36]. Právo na spravodlivé prerokovanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012).

12. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru ESLP Ruiz Torija

c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

13. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

13.1. Vo všeobecnom poňatí posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

III.3. Posúdenie námietok sťažovateľa:

15. V prvom rade ústavný súd akcentuje, že mu neprináleží sa vyjadrovať k právnej podstate skutočností, na podklade ktorých bola alebo nebola vyvodená trestnoprávna zodpovednosť určitej osobe, ani hodnotiť a „vážiť“ jednotlivé argumenty s cieľom skúmať ich primeranosť/dôvodnosť, resp. to, či sú/nie sú postačujúce na záver o trestnoprávnej zodpovednosti. Úlohou ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti je skúmať iba ústavné kautely postupu orgánov verejnej moci a z nich plynúce závery vyjadrené v jednotlivých individuálnych právnych aktoch z pohľadu toho, či neprekračujú rámec ich ústavnej udržateľnosti v konfrontácii so skutkovými a s právnymi okolnosťami tej-ktorej veci. Teda ústavný súd nie je možné vnímať ako tzv. skutkový súd, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu veci, a taktiež nie je v poradí ďalším súdom

rozhodujúcim o opravnom prostriedku sťažovateľa. Navyše judikatúra Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), ako aj doterajšia judikatúra EŠLP (napríklad v prípade Delcourt, resp. Monnel a Morris) pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) v žiadnom prípade nechápu právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil konkrétne právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu (I. ÚS 26/2014).

16. K prvej námietke sťažovateľa o nedodržaní postupu podľa § 284 ods. 2 Trestného poriadku ústavný súd pripomína, že jednou z charakteristík širšieho konceptu spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je princíp rovnosti zbraní, ktorý je zo strany EŠLP definovaný ako požiadavka, aby sa každá z procesných strán mohla obhajovať za podmienok, ktoré ju z pohľadu konania ako celku neznevýhodňujú podstatným spôsobom s ohľadom na protistranu (rozsudok EŠLP vo veci De Haes a Gijssels proti Belgicku z 24. 2. 1997, § 53, rozsudok EŠLP vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, § 45). Jej cieľom je pritom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu (rozsudok EŠLP vo veci Foucher proti Francúzsku z 18. 3. 1997, § 34). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok EŠLP vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, § 46, rozsudok EŠLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. 1. 2015). Vyjadrením týchto princípov je aj právo obžalovaného (v podstate už aj právo obvineného z trestného činu v prípravnom konaní) mať dostatočný čas na prípravu obhajoby spočívajúcej v úprave procesného postupu strany v trestnom konaní z dôvodu sprísnenia právnej kvalifikácie stíhaného skutku (v rámci realizácie jej koncepcie za zmenených podmienok). Teda upraviť predovšetkým procesný postup, v rámci ktorého sa strana trestného konania vysporiada s uvedenou zmenou a z pohľadu sťažovateľa zhoršeným postavením v podobe možného uloženia prísnejšej trestnoprávnej sankcie. Takto boli aj zamerané úvahy najvyššieho súdu o vytvorení priestoru pre obhajobu kvalifikovaným postupom reagovať, napr. uvádzaním okolností prísnejšiu kvalifikáciu spochybňujúcich alebo predkladaním dôkazov ju vyvracajúcich.

17. Ústavný súd na odobrenie záverov najvyššieho súdu konštatuje, že v prípade sťažovateľa nebol krajský súd povinný postupovať podľa § 284 ods. 2 Trestného poriadku, pretože možnosť tohto postupu bola nastolená počas hlavného pojednávania na okresnom súde zo strany prokurátora ako strany konania (bližšie pozri bod III.1.1. tohto odôvodnenia). Okresný súd však návrh prokurátora na zmenu právnej kvalifikácie neakceptoval, preto pre neho nebolo použitie postupu podľa § 284 ods. 2 Trestného poriadku aktuálne (a ani možné). Práve to potom vyústilo do odvolania prokurátora, ktoré bolo doručené aj samotnému sťažovateľovi a jeho obhajcovi a ku ktorému mal možnosť (opäť v rámci už nastolených princípov) sa aj vyjadriť. Odvolanie vymedzilo (spoluvymedzilo) predmet odvolacieho konania (zmena právnej kvalifikácie a trestnej sadzby v neprospech sťažovateľa), v ktorom sa už (nejde o hlavné pojednávanie) § 284 ods. 2 Trestného poriadku nepoužíva, a taký účel plní (splnilo) doručenie predmetného odvolania (odvolania prokurátora sťažovateľovi a jeho obhajcovi). Túto okolnosť samotný sťažovateľ ani nespochybňuje, a teda porušenie sťažovateľom označených práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je z ústavného hľadiska eliminované dotknutým procesným

mechanizmom materiálne zabezpečujúcim absenciu porušenia princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania.

17.1. Tomu zodpovedá okolnosť, že sťažovateľ okrem všeobecne deklarovanej nespokojnosti s postupom a so všeobecne koncipovanými námietkami o neústavnosti tohto postupu nepredniesol žiadnu konkrétnu námietku, ako boli z materiálneho hľadiska porušené jeho obhajobné práva s ústavnoprávnym dôsledkom. V tomto smere je navyše absolútne signifikantným zistenie najvyššieho súdu, podľa ktorého už v čase, keď sťažovateľ disponoval právnym názorom prokurátora o tom, že navrhuje posúdiť skutok kladený sťažovateľovi za vinu podľa prísnejšieho ustanovenia Trestného zákona, konštatoval konajúci súd neexistenciu ďalších návrhov na vykonanie dokazovania (č. l. 389 a č. l. 472).

17.2. S ohľadom na uvedené, vychádzajúc aj z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť postupu najvyššieho súdu v tejto veci a v dôsledku toho odmieta túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

18. Pri posúdení druhej sťažnostnej námietky musí ústavný súd opäť konštatovať ústavnú konformnosť postupu najvyššieho súdu, a to aj z pohľadu parametrov riadneho odôvodnenia jeho rozhodnutia. Je pravdou, že z dôvodu prevahy priťažujúcich okolností bola postupom podľa § 38 ods. 4 Trestného poriadku zvýšená trestná sadzba o 1/3, teda o 2 roky. Rovnako však platí, že úvaha sťažovateľa o vyrovnanom pomere poľahčujúcich a priťažujúcich okolností, v dôsledku ktorej by k zvýšeniu trestnej sadzby nedošlo, ak by bola akceptovaná ako poľahčujúca okolnosť, že sa priznal k spáchaniu trestného činu podľa § 36 písm. l) Trestného zákona, nezodpovedá realitám jeho trestnej veci, ako to najvyšší súd náležite vysvetlil (bod III.1.2. tohto odôvodnenia). Bolo právom sťažovateľa sprísneniu právnej kvalifikácie v odvolacom konaní vzdorovať, v takom prípade už však nemohol (pre prípad vyhovenia krajským súdom odvolaniu prokurátora) rátať s benefitom poľahčujúcej okolnosti priznania sa (a úprimného oľutovania) k trestnému činu kvalifikačne ustálenému rozhodnutím krajského súdu. Posúdením tejto námietky ústavný súd odmieta dotknutú časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

19. K poslednej námietke sťažovateľa ústavný súd uvádza, že sa ňou najvyšší súd (podľa svojich formulácií zodpovedajúcich uplatnenému dôvodu dovolania) zaoberal len mimo roviny skutkových zistení, ktoré najvyšší súd nie je oprávnený v dovolacom konaní posudzovať (avšak v tomto smere nadštandardne s čiastočnou implementáciou skutkovej línie – bod III.1.3. tohto odôvodnenia spojenou s komparáciou niekoľkých rozhodnutí odvolacích súdov). V rozsahu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bolo možné zaoberať sa len námietkami proti kvalifikačnému posúdeniu skutkovej vety rozhodnutia krajského súdu, k čomu najvyšší súd rovnako pristúpil ústavne udržateľným spôsobom, zodpovedajúcim však len rozsahu dovolacieho prieskumu (bod tohto odôvodnenia označený v predchádzajúcej vete). V dôsledku uvedeného ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť aj v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

20. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo v žiadnych relevantných súvislostiach dôjsť ani k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy, ktorého kritériá najvyšší súd neporušil.

21. V dôsledku odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ostalo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími v nej predstretými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2021

predseda senátu